YTRE MILJØ - MILJØFORVALTNING - VANN OG GRUNN - BEREDSKAPSPLAN FOR OSLO LUFTHAVN - OPERATIV DEL

INSTRUKS

Gyldig fra: 03.11.2026 Versjon: 3.0 Arkivnr: IN01328
Gyldig for: Oslo Lufthavn

1 BESKRIVELSE

Beredskapen for ytre miljø ved Oslo lufthavn (OSL) er etablert for å forebygge og begrense miljøskade ved akutt forurensning ved lufthavnen. Brann og redning (B/R) har ansvar for førsteinnsats, mens APOC koordinerer varsling og informasjonsutveksling. Avd. Vann og miljø ved VA-vakta og avd. Plasstjenester bistår med fagkompetanse, materiell og maskiner.

Beredskapsplanen for ytre miljø inngår i krisehåndteringsplanverket ved lufthavnen, og består av følgende:

Dokument	Formål og innhold
Administrativ del – IN01329	Krav, organisering, mål, dimensjonering, bemanning, øvelser og oppfølging
Operativ del – dette dokumentet (IN01328)	Varsling, mobilisering, aksjonsnivåer, innsats, sanering og beredskapsmateriell

2 GJENNOMFØRING

2.1 Ved akutt hendelse – kort handlingskort

Alle som forårsaker eller oppdager en akutt forurensning som pågår, eller hvor det er fare for akutt forurensning, skal umiddelbart:

1. Sikre personer og stans arbeidet
2. Varsle APOC – se boks under
3. Stans lekkasjen dersom dette kan gjøres uten fare
4. Hindre spredning til grunn, overvann, avløp og vassdrag
5. Bli på stedet og møt utrykningsleder
6. Følg instruksjoner og dokumenter utførte tiltak

All melding om akutt forurensning eller fare for akutt forurensning skal skje til:

APOC Brann og beredskap
Nødnummer: 648 12911
Tlf: 648 20001
PMR radio: kanal OP911

2.2 Varsling og mobilisering

All varsling skal foregå via APOC. APOC varsler videre i henhold til tiltakskort i CIM (SS0198).

Trinn	Ansvarlig	Handling	Informasjon til
1. Oppdage og melde	Alle som forårsaker eller oppdager akutt forurensning/fare for akutt forurensning	Varsle APOC umiddelbart, oppgi sted, stoff, mengde og spredning	APOC
2. Registrere og varsle	APOC	Loggføre hendelsen og varsle etter tiltakskort i CIM	B/R og relevant innsatspersonell
3. Første vurdering	Utrykningsleder B/R	- Skaffe oversikt - Vurdere miljørisiko og fastsette aksjonsnivå - Melde ytterligere mannskaps- eller utstyrsbehov	APOC
4. Mobilisere	APOC	Varsle VA-vakt, Plasstjenester, politi og andre etter aksjonsnivå	Berørte enheter
5. Iverksette tiltak	Utrykningsleder B/R	Stanse kilde, hindre spredning og organisere oppsamling	Innsatspersonell

Alle aktører skal melde seg for utrykningsleder B/R ved ankomst hendelsesstedet.

2.3 Aksjonsnivå

Når utrykningsleder ved B/R har oversikt over situasjonene på hendelsesstedet, skal hendelsens aksjonsnivå settes og meldes tilbake til APOC. Det er delt inn i tre aksjonsnivåer for akutt forurensning eller fare for akutt forurensning på lufthavnen:

Nivå	Beskrivelse	Mobilisering
Aksjonsnivå 1	**Alle utslipp på tette flater hvor det IKKE har skjedd** **A. spredning til grunn, grunnvann eller vassdrag** **B. spredning i VA-system (overvannsystem, spillvann, drensvann)**	**B/R** **VA-vakt kun ved behov**
Aksjonsnivå 2	**Alle utslipp hvor det har skjedd** **A. spredning til grunn, grunnvann** **B. spredning i VA-system (overvannsystem, spillvann, drensvann)**	**B/R** **VA-vakt** **Plasstjenester** **Politiet varsles**
Aksjonsnivå 3	**Alle utslipp hvor det er** **A. spredning til store rør som fører til vassdrag** **B. behov for ekstern hjelp (interkommunal beredskap)** **C. fare for liv og helse**	**Full intern beredskap** **Eksterne ressurser**

Ved fare for akutte lekkasjer skal ytre miljø ha prioritet foran for eksempel snøbrøyting.

2.4 Innsats, sanering og sluttkontroll

B/R leder innsatsen ved ankomst til hendelsesstedet. Ved akutte lekkasjer skal det alltid prioriteres følgende:

1. Stoppe kilden til forurensningen
2. Stoppe eller forhindre spredning av forurensningen
3. Fjerne forurensningen fra lekkasjestedet og samle opp spredt forurensning

Innsatsen ved en akutt hendelse skjer i følgende faser:

Fase	Prioriterte handlinger	Ansvar
1. Sikkerhet	Ivareta liv og helse, sperre av området	Utrykningsleder B/R
2. Stanse	Stoppe eller redusere lekkasjekilden	B/R
3. Begrense	Hindre spredning til grunn, VA-system og vassdrag	B/R og VA-vakt
4. Samle opp	Bruke absorbenter, lensing, tetting eller sugebil	B/R og Plasstjenester
5. Sanere	Fjerne væske, absorbenter og forurensede masser	Plasstjenester
6. Kontrollere	Kontrollere området og vurdere prøvetaking av gjenliggende masser og resipientkontroll	VA-vakt / utrykningsleder
7. Rapportere	Dokumentere hendelse, tiltak og videre oppfølging	APOC og involverte enheter

Politiet varsles om hendelsen ved aksjonsnivå 2 og 3 og, avhengig av tilgjengelig mannskap og alvorsgraden av utslippet, rykker ut fra politistasjonen. Politiet tar over innsatsledelsen ved ankomst på skadestedet.

Prinsippene for tiltaksgjennomføring er beskrevet i aksjonskort for de mest sannsynlige forurensningskildene ved flufthavnen. Aksjonskortene angir tiltak som effektivt skal forhindre eller begrense miljøskader, og finnes i SMART (Prosess 5.2).

2.4.1 Tiltak ved flyoppstillingsplass (apron)

Risikoen for lekkasjer eller ulykker knyttet til påfylling av flydrivstoff på flyoppstillingsplasser er lagt til grunn for opplegget med oppsamling og håndtering av overvann. Arealene fra nesehjulsposisjon og bakover til flyenes hale har oppsamling som går til oljeutskillere.

Ved akutte lekkasjer på oppstillingsplasser hvor det er spredning til renner rett bak oppstillingsplass, skal utrykningsleder ved B/R sjekke mulig spredning og beslutte tiltak som i størst mulig grad sikrer lokal oppsamling fra betong- og asfaltdekker, samt oppsuging fra renner og sandfang. Dette reduserer belastningen videre til oljeutskiller og forhindrer fare for spredning til grunn og grunnvann.

2.4.2 Sanering

Etter at tiltak er utført og den akutte faren for spredning av forurensning er stoppet, skal man umiddelbart gå i gang med å fjerne eventuelle rester av forurensninger. Dette innebærer:

- Sikker fjerning og transport av ev. restmengder fra hovedkilden
- Oppumping av oppsamlet restforurensning fra bakken og ledningsnett
- Rengjøring av tilsølte flater og fjerning av brukte absorbenter
- Oppgraving og bortkjøring av forurensede masser
- Dokumentasjon, kontroll og prøvetaking av gjenliggende masser og resipientkontroll

All transport skal skje sikkert og uten fare for ytterligere spredning av den aktuelle forurensningen, og all deponering av restforurensninger skal skje til godkjent mottak.

OSL avtaler med Gardermoen renseanlegg ang. avisingsvæsker. Det skal avklares med Vann og miljø før oppsamlet væske som inneholder avisningskjemikalier kan slippes til kommunalt ledningsnett eller oppsamlingsbasseng.

2.5 Roller og ansvar

Ved akutte hendelser til ytre miljø har de enkelte enhentene ved OSL følgende roller og ansvar:

Aktør	Ved melding om hendelse	Under innsats	Etter innsats
APOC	Mottar melding, logger og varsler iht. tiltakskort i CIM	Formidler informasjon og skaffer ressurser etter behov	Registrerer avvik og oppretter arbeidsordre
B/R	Rykker ut med personell og utstyr	Leder innsatsen, fastsetter aksjonsnivå og begrenser utslippet	Rapporterer tiltak og utfører sluttkontroll på nivå 1
VA-vakt	Rykker ut på nivå 2 og 3, ellers ved behov	Vurderer spredning i VA-systemet og bistår med tetting og sanering	Prøvetaking av grunn, grunnvann og vassdrag ved behov Sluttkontroll på nivå 2 og 3 Varsler kommunen ved spredning til kommunalt avløpsnett
Plasstjenester	Mobiliserer materiell	Leverer absorbenter, sugebil og maskiner etter behov	Håndterer og transporterer restforurensning
Tårnet	—	Stenger berørte arealer og informerer om trafikkendringer	—
Vann og miljø	—	Gir miljøfaglig støtte ved behov	Følger opp prøvetaking og varsler Miljødirektoratet ved behov

2.6 Rapportering

APOC logger alle hendelser vedrørende ytre miljø og rapporterer dette inn i Avinors verktøy for avviks- og hendelseshåndtering, IFS. Relevant informasjon som meldes til APOC under hendelsen legges inn loggen, som legges til avviket i IFS som et vedlegg. I tillegg til dette oppretter de, avhengig av aksjonsnivå, arbeidsordre til Plasstjenester og Vann og miljø som er koblet opp mot avviket. I disse skal arbeidet som gjøres i forbindelse med hendelsen, f.eks. oppryddingsarbeidet, registreres. Når opprydding etter hendelsen er ferdig skal dette meldes til APOC.

En avrapportering til APOC skal minimum inneholde:

- Korrekt stedsanvivelse (gate, taksebane, vei)
- Type forurensning og omfang
- Aksjonsnivå
- Årsak til hendelsen og ev. ansvarlig
- Utført arbeid, utstyr benyttet og mengde forurensning fanget opp
- Om aksjonen anses avsluttet eller om det er behov for videre undersøkelser

2.7 Beredskapsmateriell og kartverk

2.7.1 Beredskapsmateriell

B/R har et eget utrykningskjøretøy med utstyr beregnet for innsats mot akutte lekkasjer, spredningsbekjempelse og lekkasjer av kjemikalier.

Plasstjenester har ansvaret for lagerhold av absorbenter og skal bringe dette hurtig ut ved behov for større mengder etter beskjed fra B/R. I tillegg har Plasstjenester tilgang til sugebiler, feiebiler, gravemaskin og hjullastere dersom det er behov for dette ved tiltaksløsninger.

Vann og miljø har etablert en tilhenger med ekstra tetteutstyr for tetthetsprøving av ledningsnett. B/R gir beskjed ved utrykning dersom det er behov for Vann og miljø sitt tetteutstyr.

2.7.2 Beredskapskart Vann og avløp

Inne på lufthavnområdet er det etablert et eget kartverk som viser alle vann- og avløpsledninger inne på lufthavnen (tilgjengelig i GeminiVA eller i appen Field Maps). VA-ledningene utgjør en spredningsrisiko til både grunn, grunnvann og vassdrag ved akutte lekkasjer på lufthavnen. Kartverket skal benyttes som et hjelpemiddel for å kunne iverksette riktige spredningsreduserende tiltak på de riktige stedene under akutte hendelser hvor lekkasjer går til VA-systemer.

3 GRENSESNITT, REFERANSER OG VEDLEGG

Referanse	Forklaring
IN01329	Ytre miljø - Miljøforvaltning - Vann og grunn - Beredskapsplan Oslo lufthavn - Administrativ del
SS01998	APOC - Kategori D tiltakskort Ytre miljø hendelser - Oslo lufthavn
SMART-prosess 4.15	4.15 Avviks- og hendelseshåndtering
CIM D.01-APOC-01	Tiltakskort Forurensning Aksjonsnivå 1
CIM D.01-APOC-02	Tiltakskort Forurensning Aksjonsnivå 2
CIM D.01-APOC-03	Tiltakskort Forurensning Aksjonsnivå 3/Farlig gods/Ukjent stoff

Grensesnitt	Forklaring
Prosess 5.2	Drift av flyside - Brann og redning - Andre beredskapstjenester – Mappe: Brann og redning - Aksjonskort